

Valstybinė kalba

Normos privalomos

Norime ar nenorime, bet visiems privalu paisyti Valstybinės kalbos įstatymo straipsnių, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos sprendimų bei Valstybinė kalbos inspekcijos pastabų, nurodymų, teikiamų taisytinių bendrinės lietuvių kalbos pavyzdžių.

Kasdienėje kalbos vartosenoje visko yra – nelengva be priekaištų parašyti oficialų viešą raštą, publikaciją spaudoje, internetinėse svetainėse, taisyklingai kalbėti viešumoje. Vis dėlto siekiamybė turi būti ne tik dėl įstatyminių aktų reikalavimų, bet ir dėl pagarbos gimtajai kalbai, asmeninės kultūros bei savigarbos jausmo. Tad rūpintis savo kalba turėtų būti prigimtinė pareiga.

Kaip žinia, įsisenėjusios kalbos klaidos sunkiai išgujamos iš vartosenos. Priešasčių daug. Jeigu stengsimės neabejotinai apmažinsime kalbos negerovių – neteiktinų leksikos, žodžių darybos, linksnių vartojimo, vertinių ir kitų klaidų – vartojimą. Šį kartą keletas priminimų apie netinkamą galininko vartojimą.

Galininkas nevertotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti (vietoj dalies kilmininko), pvz.: Reikalinga sekretorė, mokanti užsienio *kalbas* (= **kalbų**). Visi mes darome *klaidas* (= **klaidų**). Prašom atnešti dvi *juodas kavos* (= **du [puodelius] juodos kavos**) ir *vieną arbatą* (= **vieną [puodelį, stiklinę] arbatos**). *Karštą vandenį* (= **Karšto vandens**) turime kartą per savaitę; tiesioginiam objektui reikšti greta neigiamojo veiksmažodžio (vietoj kilmininko), pvz.: Nedarinėk *duris* (= **durų**)! Kodėl neužsisakėte mūsų *žurnalą* (= **žurnalo**)? Šiuos *užrašus* (= **Šių užrašų**) nevadinčiau reportažu; su judėjimo reikšmės veiksmažodžiais tikslui arba siekimui reikšti, kai tas galininkas vienas be bendraties nejmanomas, pvz.: Išėjo *linus* (= **linų**) rauti. Atvyko skaityti *paskaitas* (= **paskaitų**). Nuvažiavo atsiimti *dokumentus* (= **dokumentų**). Išjojo *tėvynę* (= **tėvynės**) ginti.

Parengė vyriausioji kalbos tvarkytoja Birutė Kajutytė.

Rengiant publikaciją naudotasi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos kalbos klaidų sąrašo linksnių vartojimo reikalavimais ir taisyčių pavyzdžiais.